

ASETTAUTUMISEN PALVELUILLA ELINVOIMAA JA INNOVAATIOITA KESKI-SUOMEEN

Kuva: Jukka Paakkinen

Kuva: Eeva Sillanpää

Tämä esite tarjoaa katsauksen siihen, mitä ovat asettautumispalvelut, kuka niitä tarjoaa ja millaista roolia elinkeinoelämä odottaa paikallisten kuntien ottavan kansainvälisten osaajien houkuttelussa ja pitämisessä Keski-Suomessa. Esite on toteutettu osana Talent Boost -toimenpideohjelmää.

Esitteen materiaalin taustalla on Keski-Suomessa toimiville yrityksille suunnattu selvitys, johon osallistui 10 Keski-Suomessa toimivaa yritystä. Selvitykseen osallistuneet yritykset edustivat hyvin koko maakuntaa ja mukana oli yrityksiä sekä pienistä että suurista kunnista. Lisäksi vastaajien kokemukset kansainvälisestä rekrytoinnista ja asettautumispalveluista vaihtelivat huomattavasti, mikä tarjosi monipuolisen näkökulman aiheeseen.

Selvityksen ja esitteen on tuottanut Ponte Oy yhteistyössä Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

**WORK IN
FINLAND**

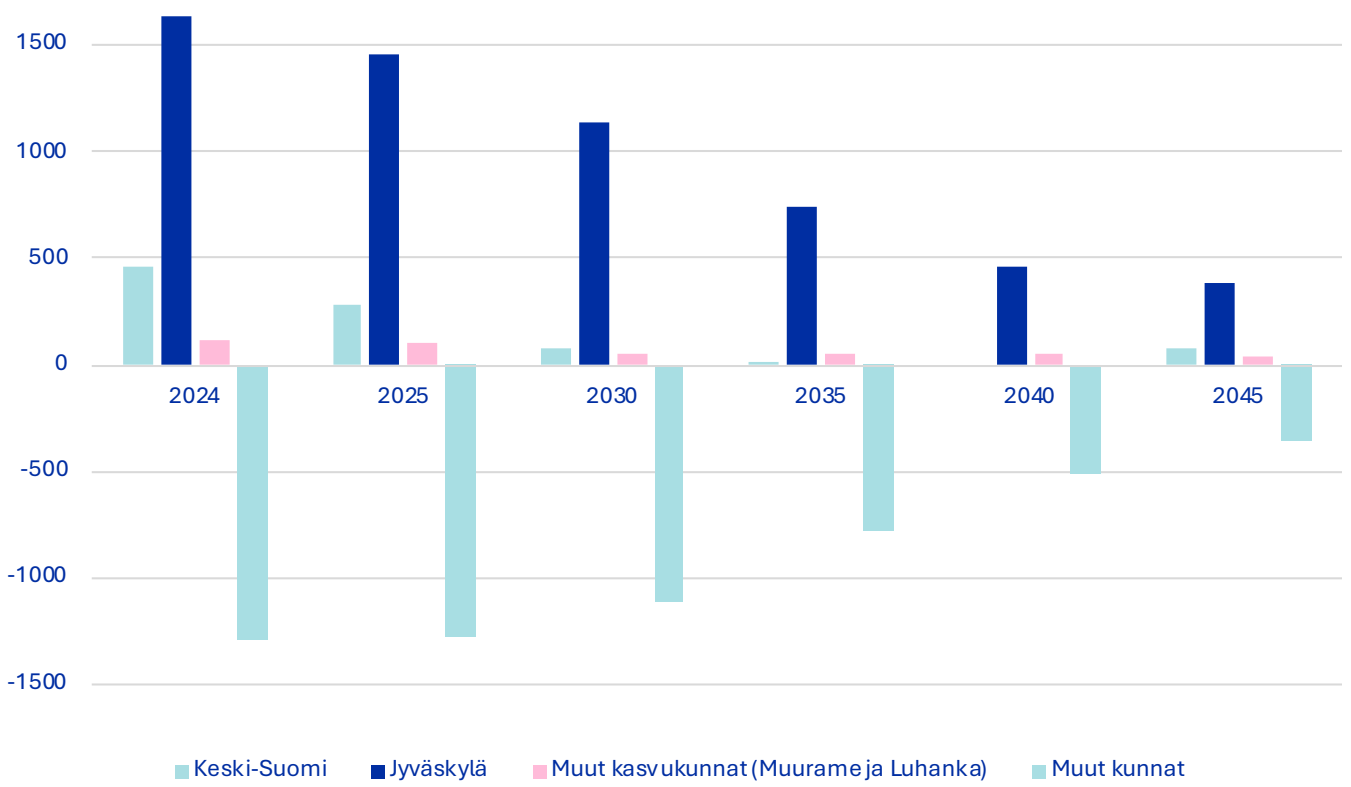
#TalentBoost

Tekstit: Tuomas Männistö
Taitto ja visuaalinen suunnittelu: Manar Ameli
Selvitys: Tuomas Männistö, Manar Ameli ja Niklas Santikko
Kuvat: Visit Jyväskylä Region kuvapankki
Ponte Oy
2024

Keski-Suomessa toimivat yritykset tunnistavat tarpeen houkutella osaajia ulkomailta

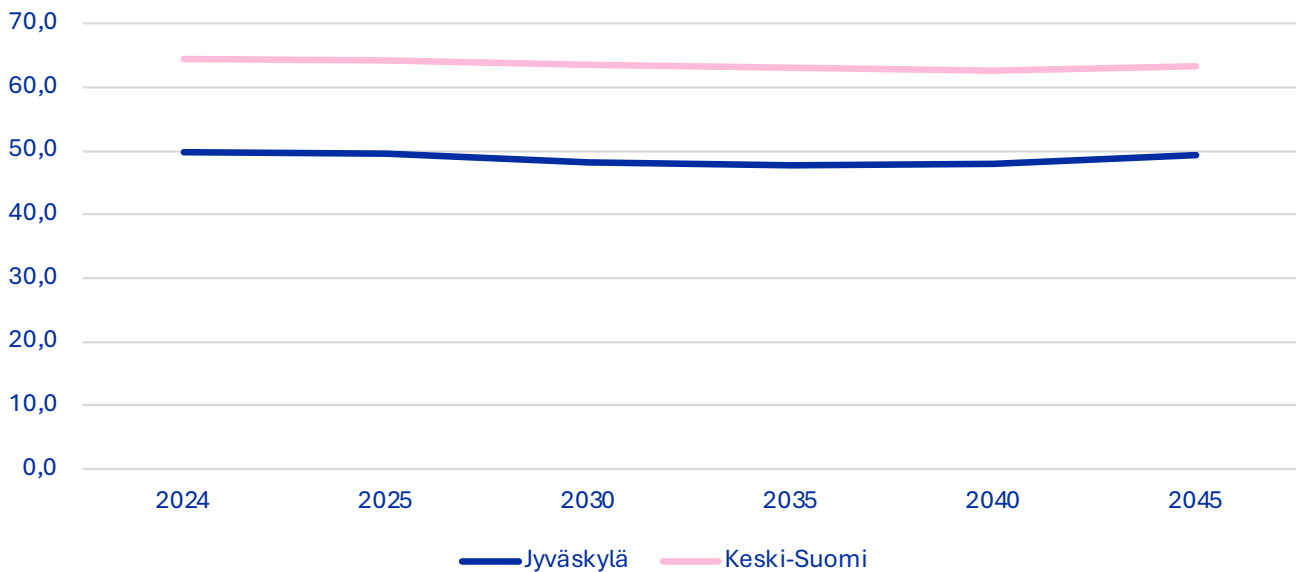
Tilastokeskuksen vuodelle 2040 laatima väestöennuste tarjoaa Keski-Suomen osalta monitulkintaisia näkymiä. Maakunnan väkiluku kasvaa Jyväskylän voimakkaan kasvun myötä. Jyväskylän ohella väestönkasvusta hyötyvät kuitenkin vain Muurame ja Luhanka, joista jälkimmäinen kasvaa vain muutamalla asukkaalla. Suurin osa kunnista kohtaa merkittäviä demografisia haasteita etenkin seuraavan vuosikymmenen aikana, minkä jälkeen väestön väheneminen näyttää tasoittuvan.

Väestönmuutos kuntaryhmittäin Keski-Suomessa 2024-2045 (Tilastokeskus 2024)

Myös väestöllinen huoltosuhde säilyy maakunnassa verrattain hyvänä Jyväskylän johdolla. Huoltosuhde tarkoittaa työikäisten (15–64-vuotiaiden) määrän suhdetta ei-työikäisiin (alle 15-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat). Kun huoltosuhde ylittää 100, ei-työikäisiä on enemmän kuin työikäisiä, mikä lisää painetta sekä taloudelliselle kestävyydelle että palvelujärjestelmille. Esimerkiksi Kyyjärvellä huoltosuhde kohoaa jo vuonna 2024 noin 125:een, eli jokaista työikäistä kohden on 1,25 huollettavaa. Monissa muissakin Keski-Suomen kunnissa huoltosuhde nousee yli sadan jo ennen vuotta 2030. Tämä tarkoittaa, että kunnilla on kasvava haaste järjestää palveluita ikääntyvälle väestölle samalla kun työikäisten määrä vähenee.

Väestöllinen huoltosuhde Keski-Suomessa ja Jyväskylässä 2024-2045 (Tilastokeskus 2024)

Osaavan työvoiman saatavuuden kannalta huolta lisää se, että maakunnan elinkeinorakenne on melko työvoimaintensiivinen. Kuten monessa muussakin maakunnassa, Keski-Suomessa tarvitaan lisää työikäisiä osaajia, ja osaajahoukuttelua on laajennettava myös kansainvälisille markkinoille. Maakunnan onkin pohdittava strategisesti menestystekijöitään globaalissa osaajakilpailussa ja erottauduttava edukseen myös kotimaan maakuntien välisessä kilpailussa.

Kansainvälisten rekrytointien lisääntymisen syynä eivät ainoastaan väestötekijät

On tärkeää huomata, että kansainvälinen osaajakilpailu ei koske pelkästään uusien käsiparien hankintaa, vaan myös elinkeinoelämän uudistumista ja kuntien elinvoimaisuuden vahvistamista. Muun muassa ETLA:n tutkimusmuistion mukaan maahanmuuttajataustaiset osaajat ovat merkittävä tekijä patenttien ja innovaatioiden luomisessa sekä lukumäärällisesti että taloudellisella volyymilla mitattuna.

Ulkomainen työvoima ei myöskään vähennä kotimaisen työvoiman kysyntää, vaan päinvastoin: kotimaiset ja ulkomaiset osaajat täydentävät usein toistensa osaamista. Kyse ei siis ole vain tekevien käsien määrästä, vaan myös tuottavuuden kasvusta ja innovaatioiden syntymisestä.

Tuottavuuden kasvu ja innovaatioiden lisääntyminen ovat todennäköisempiä, kun kansainväliset osaajat asettuvat hyvin uuteen kotimaahan ja integroituvat sujuvasti osaksi yhteiskuntaa ja työyhteisöä. Lisäksi innovaatioystävällinen ympäristö ja osaavan työvoiman saatavuus vaikuttavat keskeisesti yritysten sijaintipäätöksiin ja investointihalukkuuteen eri alueilla.

Asettautumispalvelut

Asettautumispalvelut ovat kokonaisvaltaisia tukipalveluita, jotka helpottavat työ- ja koulutusperustaisten muuttajien sekä heidän perheidensä siirtymistä Suomeen ja asettumista uuteen ympäristöön. Palvelut alkavat jo ennen muuttoa ja ne kattavat käytännön järjestelyt, kuten oleskeluluvat, asumisen, viranomaisrekisteröinnit sekä pankki- ja verotusasiat. Lisäksi ne varmistavat pääsyn peruspalveluihin, kuten varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja vapaa-ajan toimintoihin, mikä luo sujuvan arjen ja tukee muuttajien nopeaa integroitumista. Asettautumispalveluiden ytimessä on yksilöllisyys, sillä muuttajien tarpeet vaihtelevat, ja palvelut räätälöidään aina tilanteen mukaan.

Kotimaassa

- » Maahantulon valmistelu: Oleskelulupien haku, asiakirjojen käännettäminen ja laillistaminen.
- » Tunnistautuminen: Henkilöllisyyden vahvistaminen Suomen suurlähetystössä tai muussa hyväksytyssä toimipisteessä.
- » Muuton järjestelyt: Asunnon etsiminen, matka- ja rahti-järjestelyt sekä mahdollisten tullausprosessien valmistelu.

Suomessa

- » Saapuminen ja asuminen: Vastaanotto lentokentällä, tilapäismajoituksesta omaan asuntoon siirtyminen, sekä sopimusten, kuten sähkön ja vakuutusten, tekeminen.
- » Viranomaisrekisteröinnit: Väestörekisteriin ilmoittautuminen, kotikunta-merkinnän haku sekä pankkitilin ja verokortin hankkiminen.
- » Arjen käynnistäminen: Pääsy peruspalveluihin, kuten koulutukseen, varhaiskasvatukseen ja vapaa-ajan toimintoihin, sekä paikalliseen yhteisöön integroituminen.
- » **Jatkopalvelut:** Esimerkiksi perheenyhdistämisprosessit ja jatko-oleskeluluvat tarpeen mukaan.

Onnistuneen asettautumisen hyödyt konkretisoituvat tuottavuuden kasvuna

Keskisuomalaiset yritykset kokevat, että asettautumispalvelut vahvistavat työnantajabrändiä, mikä helpottaa osaajien houkuttelua ja sitouttamista. Palveluiden katsotaan nopeuttavan työntekijöiden työhön pääsyä, mikä lisää tuottavuutta ja säästää työnantajien aikaa. Lisäksi yritykset kokevat, että asettautumispalvelut lisäävät työntekijöiden innovatiivisuutta, motivaatiota ja sitoutumista. Myös työntekijöiden hyvinvointi lisääntyy.

Kuva: Tiina Ruotsalainen

Keskisuomalaiset yritykset tunnistavat asettautumispalveluiden merkityksen kunnille

Asettautumispalvelut hyödyttävät kuntaa monella tavalla. Ne houkuttelevat uusia asukkaita ja veronmaksajia, helpottavat yritysten ulkomaisia rekrytointeja ja vähentävät yritysten taakkaa. Palvelut lisäävät kunnan houkuttelevuutta kansainvälisille osaajille ja heidän perheilleen sitouttaen heidät pitkäaikaisesti paikkakunnalle. Asettautumispalvelut myös nopeuttavat työhön pääsemistä, mikä tukee yritysten kasvua ja menestymistä, ja sitä kautta koko kunnan elinvoimaisuutta. Palveluiden on oltava selkeitä ja kattavia. "Avaimet käteen" -malli säästäisi yritysten työaikaa ja helpottaisi uusien asukkaiden sopeutumista.

Kuka on vastuussa asettautumisen palveluista?

Asettautumispalveluita tarjoavat sekä julkisen että yksityisen sektorin toimijat. Työnantajien näkökulmasta on keskeistä, että osaajat pääsevät nopeasti työnsä pariin, ja siksi työnantajat ovatkin usein aktiivisia palveluiden järjestämisessä. Kunnan ja julkisen sektorin näkökulmasta tärkeintä on varmistaa, että osaajat saavat mahdollisimman hyvän alun uudella paikkakunnalla, jotta heistä tulee pitkäaikaisia asukkaita ja veronmaksajia.

Selvityksen perusteella asettautumispalveluiden roolit ovat Keski-Suomessa epäselviä, eikä yrityksillä ole yhtenäistä näkemystä siitä, mitä palveluita palvelukokonaisuuteen tulisi sisällyttää. Tieto kuntien tarjoamista palveluista ei tavoita yrityksiä riittävästi, eikä vastaajilla ole selkeää käsitystä siitä, ovatko palvelut maakunnassa riittävällä tasolla. Yritykset ovat kuitenkin oma-aloitteisesti alkaneet tarjota ja tuottaa palveluita tarpeen mukaan sen sijaan, että odottaisivat julkisen sektorin aloitteita palveluiden kehittämiseksi. Palveluita tuotetaan sekä itse että niitä hankitaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Kuva: Ulla Keituri

Kuva: Keijo Penttinen

Mitä kunnilta toivotaan

Kunta on paikallisyhteisö, johon kansainväliset osaajat asettuvat – se on osaajan uusi koti, jonne heidän tulee voida asettua ja kotoutua. Samalla kunta on myös hyötyjä, sillä kansainväliset osaajat tuovat mukanaan palkka- ja yhteisöverotuloja sekä lisäävät yksityistä kulutusta. Osaajien houkuttelu ja heidän pitäminen paikkakunnalla tukevat paikallista elinkeinoelämää ja vahvistavat yhteisön elinvoimaisuutta. Kansainvälisten osaajien integroiminen osaksi paikallista yhteisöä on erityisen tärkeää maaseudun elinvoiman säilyttämiseksi.

Keski-suomalaiset yritykset kokevat, että kuntien tarjoamat kansainvälisen rekrytoinnin tukipalvelut ovat keskeisessä roolissa osaajien houkutte-lussa. Selvityksen mukaan kunnilta odotetaan erityisesti tukea arjen sujuvuuteen, ohjaukseen ja neuvontaan liittyvissä asioissa. Julkisen sektorin rooli nähdään vahvana oleskelulupien hankinnassa, viranomaisrekisteröinneissä, verkorttien ja muiden asiakirjojen hankinnassa sekä perheenjäsenten lupa-asioissa. Työnantajat puolestaan kokevat vastuunsa painottuvan muutto- ja matkajärjestelyihin sekä asumisen järjestämiseen.

Miksi kunnat?

Kunnallisten toimijoiden tarjoamat asettautumispalvelut voivat tehokkaasti vastata alueellisiin tarpeisiin, sillä paikallistuntemus mahdollistaa paremmin räätälöidyt ja toimivat ratkaisut. Yritykset toivovat, että palvelut olisivat helposti saatavilla ja aluekohtaisesti suunniteltuja.

Asettautumispalvelut lisäävät kunnan houkuttelevuutta uusille työntekijöille ja heidän perheilleen. Ne nopeuttavat muuttajien sopeutumista ja työhön pääsyä, mikä puolestaan parantaa heidän sitoutumistaan sekä työpanostaan.

Palvelut ovat tärkeitä myös yritysten näkökulmasta, sillä ne auttavat ratkaisemaan työvoiman saatavuuteen liittyviä haasteita. Tämä mahdollistaa yritysten kasvun ja kehityksen, mikä on olennaista myös kunnan elinvoimaisuudelle.

On tärkeää, että palvelut ovat vastavuoroisia ja niiden saamiselle on selkeät ehdot. Tämä takaa niiden vastuullisen käytön ja ehkäisee väärinkäytöksiä, mikä lisää palveluiden arvoa sekä kunnalle että yrityksille.

Samalla kun kansainvälisten osaajien houkuttelevuus on tärkeää, on myös varmistettava kotimaisten työntekijöiden työllistymismahdollisuudet. Asettautumispalvelut voivat tarjota ratkaisuja molempiin tarpeisiin.

Lisätietoa asettautumispalveluista:

Taneli Minkkinen
Erikoissuunnittelija
Keski-Suomen ELY-keskus

Puh. 0295 024 727
S-posti: taneli.minkkinen@ely-keskus.fi

Kuva: Jukka Paakkinen

VINKIT – Mistä liikkeelle?

Kartoitus ja tarpeiden ymmärtäminen:

Jos kunnassa ei ole vielä asettautumispalveluita, aloita kartoittamalla paikallisten yritysten ja muuttajien tarpeet. Keskustele yritysten kanssa ja hyödynnä niiden näkemyksiä palveluiden sisällön suunnittelussa. Kartoita myös mahdolliset alueelliset resurssit ja verkostot, kuten yksityiset palveluntuottajat ja yhteistyömahdollisuudet muiden kuntien kanssa.

Paikallistuntemuksen hyödyntäminen:

Kehitä palveluita, jotka vastaavat kunnan erityispiirteisiin ja paikallisten asukkaiden tarpeisiin. Kunnalliset toimijat voivat tarjota aluetuntemuksensa turvin räätälöityjä ja kattavia palveluita, jotka houkuttelevat muuttajia ja sitouttavat heidät paikkakunnalle.

Asettautumisen polun sujuvoittaminen:

Panosta käytännön järjestelyihin, kuten oleskelulupien hakemisen tukemiseen, viranomaisrekisteröinteihin ja asumisen järjestämiseen. Varmista, että peruspalvelut, kuten koulutus ja varhaiskasvatus, ovat helposti saavutettavissa myös ulkomaisille osaajille. Varmista ohjaus- ja neuvontapalveluiden riittävä resursointi kunnassa (Huom. Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023 § 10).

Palveluiden joustavuus ja yksilöllisyys:

Rakenna palveluita, jotka mukautuvat eri kohderyhmien tarpeisiin. Esimerkiksi pienissä kunnissa voidaan hyödyntää pop-up-palveluita, kun taas suurissa kunnissa voidaan tarjota laajempia ja pysyvämpiä ratkaisuja.

Yritysten ja oppilaitosten yhteistyö:

Luo tiiviitä kumppanuuksia paikallisten yritysten ja oppilaitosten kanssa. Tämä mahdollistaa palveluiden ennakoidun kehittämisen ja takaa, että ne vastaavat sekä elinkeinoelämän että muuttajien tarpeisiin.

Monikulttuurisuuden ja innovatiivisuuden edistäminen:

Korosta palveluissa myös työyhteisöjen monikulttuurisuuden ja innovatiivisuuden hyötyjä. Muuttajien tuoma osaaminen ja uudet näkökulmat voivat vahvistaa paikallisten yritysten kilpailukykyä ja kehittää innovaatioympäristöä.

Palveluiden näkyvyys ja viestintä:

Tee palvelut tunnetuiksi sekä yrityksille että potentiaalisille muuttajille. Hyödynnä tehokasta viestintää, joka houkuttelee osaajia ja heidän perheitään paikkakunnalle. Varmista, että tieto palveluista saavuttaa myös ulkomailla olevat potentiaaliset muuttajat.

Pitovoiman ja elinvoiman vahvistaminen:

Panosta pitkäjänteisesti muuttajien integroitumiseen osaksi paikallista yhteisöä. Tämä voi tapahtua tukemalla perheenyhdistämisprosesseja ja tarjoamalla jatkuvaa neuvontaa ja ohjausta muuttajien arjen tueksi. Hyvin toimivat palvelut lisäävät paikkakunnan elinvoimaa ja sitouttavat osaajia pitkäaikaisesti.

Tiivistä yhteistyötä yhdistysten ja järjestöjen kanssa uusien asukkaiden osallisuuden vahvistamisessa ja kotoutumisen edistämisessä.